

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2020 m. gruodžio 23 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės (pranešėja), Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas) ir Algirdo Taminsko, teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovės ūkininkės J. V. kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. kovo 31 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės ūkininkės J. V. ieškinį atsakovei akcinei draudimo bendrovei „Compensa Vienna Insurance Group“ dėl įvykio pripažinimo draudžiamuoju ir draudimo išmokos priteisimo.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių draudiko pareigą supažindinti draudėją su draudimo rūšies taisyklėmis ir draudžiamąjį bei nedraudžiamąjį įvykius, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė prašė pripažinti mėslo kratytuvo vagystę draudžiamuoju įvykiu, priteisti iš atsakovės 15 437,70 Eur draudimo išmokos ir 6 proc. dydžio metines procesines palūkanas.
3. Ieškovė nurodė, kad, galiojant šalių 2018 m. vasario 14 d. sudarytai draudimo sutarčiai, 2018 m. spalio 30 d. pastebėta, jog iš ūkio teritorijos pavogtas nurodyta sutartimi apdraustas mėslo kratytuvas. Dėl to buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas, tačiau jis buvo sustabdytas išnaudojus visas galimybes nustatyti nusikalstamą veiką padariusį asmenį. Atsakovė įvykį pripažino nedraudžiamuoju ir nusprendė nemokėti draudimo išmokos, nes apdraustas mėslo kratytuvas nebuvo saugomas draudimo taisyklėse nustatyta tvarka: a) mėslo kratytuvas buvo paliktas ne saugomoje patalpoje, o lauke, neapšviestoje ir neaptvertoje teritorijoje; b) savaeigė technika buvo laikoma toliau negu 100 metrų nuo nuolat gyvenamo būsto; c) žala atsirado dėl apdrausto objekto paslaptingo, neišaiškinto pradingimo arba jis prarastas dėl įprastos vagystės (ne vagystės su įsibrovimu). Ieškovė pabrėžė, kad, sudarant draudimo sutartį, jai ne tik nebuvo paaiškintas draudimo taisyklių turinys, bet ir nebuvo užsiminta apie galimybę susipažinti su nurodytomis taisyklėmis. Ieškovės nuomone, atsakovė nepagrįstai mėslo kratytuvą įvertino kaip savaeigę techniką; be to, kratytuvas buvo laikomas sodybos teritorijoje, kuri, nors neaptverta, tačiau apšviesta; faktinis atstumas nuo gyvenamojo namo iki kratytuvo buvimo vietos buvo 98 metrai. Įvertinus draudimo sutarties sąlygas dėl besąlyginės išskaitos ir išskaitos vagystės atveju, iš atsakovės priteistina 15 437,70 Eur draudimo išmoka.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

4. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2019 m. rugpjūčio 28 d. sprendimu atmetė ieškovės ieškinį.
5. Teismas nustatė, kad ieškovei išduotame 2018 m. vasario 14 d. savaeigės technikos draudimo liudijime nurodyta, jog draudimo laikotarpiu nuo 2018 m. vasario 15 d. iki 2019 m. vasario 14 d. apdraudžiama visų rizikų draudimu žemės ūkio technika; išskaita vagystės ir visiško sunaikinimo atveju – 10 proc., besąlyginė išskaita – 150 Eur. Draudimo liudijime taip pat nurodyta, kad draudimo įmokos sumokėjimas yra laikomas draudėjos (ieškovės) patvirtinimu, jog draudėja (ieškovė) prieš draudimo sutarties sudarymą susipažino su Savaeigės techniko draudimo taisyklėmis, patvirtintomis 2016 m. sausio 12 d. atsakovės valdybos sprendimu, galiojančiomis nuo 2016 m. sausio 18 d. (toliau – Draudimo taisyklės), ir jai įteikta šių taisyklių kopija. Savaeigės technikos draudimo liudijimo priede Nr. 1 nurodyta, kad draudimo objektas yra, be kita ko, „Fliegl“ mėslo kratytuvas, pagaminimo metai – 2017, draudimo suma – 17 303 Eur. Ieškovės teigimu, laikotarpiu nuo 2018 m. spalio 27 d. iki 2018 m. spalio 30 d. nurodytas mėslo kratytuvas buvo pavogtas.
6. Teismas nenustatė, kad atsakovės interneto svetainėje paskelbtos ir šalių sutarčiai taikytinos Draudimo taisyklės būtų priežiūros institucijos pripažintos prieštaraujančiomis teisės aktų nuostatomis ar pažeidžiančiomis vartotojų teises ir interesus (Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 92 straipsnio 2, 3 dalys). Taigi, teismo nuomone, šių taisyklių nėra pagrindo vertinti kaip neteisėtų.
7. Draudimo įstatymo 93 straipsnio 4, 5 dalių nuostatos, teismo vertinimu, paneigia ieškovės argumentus dėl jos nesupažindinimo su Draudimo taisyklėmis ar šių taisyklių jai neįteikimo. Teismas pažymėjo, kad pagal šias įstatymo nuostatas atsakovė turėjo pareigą ieškovei įteikti (tik) draudimo liudijimą, o Draudimo taisykles (jį nuorašą) turėjo pareigą išduoti tik esant atskiram ieškovės prašymui ir tik ieškovei sumokėjus sutartą atlyginimą; atsakovė (draudikė) neturėjo pareigos kokia nors forma (raštu ar žodžiu) supažindinti ieškovę (draudėją) su Draudimo taisyklėmis. Dėl šios priežasties teismas padarė išvadą, kad ieškovės teises ir teisėtus interesus, susijusius su draudimo taisyklių atskleidimu,

pakankamai užtikrina jai išduotame draudimo liudijime padarytas įrašas: „apdrausta pagal ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ Savaeigės technikos draudimo taisyklės, kurios patvirtintos ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ 2016 m. sausio mėn. 12 d. valdybos nutarimu, galiojančios nuo 2016 m. sausio mėn. 18 d.“ Be to, draudimo liudijime nurodytas ir draudimo įmonės interneto svetainės adresas, kur ieškovė turėjo galimybę susipažinti su draudimo taisyklėmis (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.185 straipsnio 3 dalies 2 punktas). Draudimo liudijime esant tokiems įrašams, teismo vertinimu, ieškovė galėjo ir turėjo suprasti, kad draudimo liudijime nurodytos tik esminės (svarbiausios), tačiau ne visos draudimo sutarties sąlygos ir kad šalių sudarytai draudimo sutarčiai taikomos būtent liudijime įvardytos draudimo taisyklės. Dėl to teismas vertino kaip neatidų ir nesąžiningą ieškovės elgesį jai pačiai ne(pa)sidomint sudarytos sutarties sąlygomis, t. y. ne tik nesikreipiant į atsakovę dėl Draudimo taisyklių nuorašo, bet ir nesusipažįstant su internete paskelbtomis (išviešintomis) draudimo taisyklėmis.

8. Teismas pažymėjo, kad ieškovė, kaip ūkininkė, draudimo sutartį sudarė ūkininkavimo tikslais, todėl nagrinėjamuose santykiuose ji negali būti vertinama kaip vartotoja ir jai negali būti taikomos vartotojų apsaugą reglamentuojančios teisės normos.
9. Įvertinęs draudimo liudijimo priedą Nr. 1, teismas padarė išvadą, kad sudaryta draudimo sutartini nebuvo apdraustas nė vienas objektas, kuris pagal savo savybes galėtų būti priskiriamas savaeigei technikai taip, kaip apibrėžta savaeigės mašinos sąvoka Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2006 m. spalio 2 d. įsakymu Nr. 3D-384 patvirtintose Traktorių, savaeigių ir žemės ūkio mašinų ir jų priekabų registravimo taisyklėse. Kadangi šalių sutartis įvardyta būtent kaip savaeigės technikos draudimo sutartis, teismas padarė išvadą, kad šalių santykiams savaeigės technikos sąvoka turi būti suprantama pagal šalių naudojamus specialiuosius apibrėžimus, kurie nurodyti Draudimo taisyklių Specialiosios dalies 1.6 punkte.
10. Įvertinęs Draudimo taisyklių Specialiosios dalies 3.2, 3.2.1, 3.2.2, 3.2.3 punktų nuostatas, ikiteisminio tyrimo metu nustatytas aplinkybes, ieškovės ir liudytojų duotus parodymus, ikiteisminio tyrimo metu užfiksuotas nuotraukas ir įvykio koordinatas bei ieškovės pateiktą situacijos schemą, atsižvelgdamas į tai, kad ieškovė neįrodinėjo 3.2.1 punkte įtvirtintų sąlygų laikymosi, teismas padarė išvadą, kad kratytuvas buvo laikomas nesilaikant Draudimo taisyklėse nustatytų jo saugojimo sąlygų.
11. Kadangi kratytuvas buvo paliktas atviroje, neaptvertoje vietovėje, teismas padarė išvadą, kad jo praradimas negalėjo būti susijęs su įsibrovimu į kokią nors rakinamą patalpą ir (arba) aptvertą teritoriją. Dėl šios priežasties teismas padarė išvadą, kad atsakovė pagrįstai pripažino įvykį nedraudžiamuoju remdamasi Draudimo taisyklių Specialiosios dalies 4.2.19 punktu, pagal kurį įvykis dėl įprastos vagystės nepripažįstamas draudžiamuoju. Tai (vagystė iš atviros, neaptvertos teritorijos), teismo vertinimu, yra savarankiškas pagrindas atsakovei atsisakyti išmokėti draudimo išmoką, net jeigu byloje ir būtų įrodyta, kad ieškovė vis dėlto laikėsi bent vienos iš Draudimo taisyklių Specialiosios dalies 3.2.1–3.2.3 punktuose įtvirtintų apdrausto turto laikymo (saugojimo) sąlygų.
12. Visos draudimo sutarties sąlygos, teismo vertinimu, yra pakankamai aiškios ir suprantamos. Teismas pažymėjo, kad dėl jų turinio ieškovė nekėlė klausimų ir abejonių nei sutarties sudarymo, nei sutarties galiojimo bei vykdymo metu. Dėl šios priežasties teismas, nors ir sutiko su ieškovės argumentu, kad ji sutartį sudarė prisijungimo būdu, padarė išvadą, kad nėra prielaidų kokias nors sutarties (draudimo taisyklių) sąlygas aiškinti ieškovės naudai (CK 6.193 straipsnio 4 dalis).
13. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal ieškovės apeliacinį skundą, 2020 m. kovo 31 d. nutartimi paliko Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. rugpjūčio 28 d. sprendimą nepakeistą.
14. Kolegija pažymėjo, kad draudimo sutarties sąlygos, įskaitant Draudimo taisyklių Specialiosios dalies 4.2.19 punktą, suformuluotos pakankamai aiškiai ir suprantamai. Pasirašydama draudimo sutartį, ieškovė patvirtino, kad susipažino su draudimo taisyklėmis ir kad jai įteikta jų kopija, taip pat pareiškė, kad sutinka sudaryti draudimo sutartį būtent nurodytomis sąlygomis. Draudimo taisyklės buvo skelbiamos viešai draudikės interneto puslapyje, todėl ieškovė bet kada galėjo su jomis pakartotinai susipažinti. Tačiau nei sudarydama draudimo sutartį, nei vėliau jokių pretenzijų ieškovė nei dėl draudimo sutarties, nei dėl draudimo taisyklių nuostatų neteikė. Nagrinėjamu atveju ieškovė nelaikytina vartotoja, ji yra ūkininkė ir draudimo sutartį su draudike sudarė ne siekdama patenkinti asmeninius, šeimos ar namų ūkio poreikius, tačiau verslo tikslais.
15. Kolegijos vertinimu, byloje pateikti įrodymai ir ikiteisminio tyrimo Nr. 01-1-52050-18 medžiaga įrodo, kad: mėšlo kratytuvas nebuvo saugomas patalpoje, užrakintoje mažiausiai vienu užraktu ar spyna (draudimo taisyklių Specialiosios dalies 3.2.1 punktas); mėšlo kratytuvas nebuvo laikomas aptvertoje, nuolat prižiūrimoje ir nakties metu apšviestoje teritorijoje (draudimo taisyklių Specialiosios dalies 3.2.2 punktas); mėšlo kratytuvas nebuvo laikomas jo savininko – fizinio asmens nuolatos gyvenamo būsto teritorijoje (kieme) ir visais atvejais ne toliau negu 100 metrų nuo tokio būsto (Draudimo taisyklių Specialiosios dalies 3.2.3 punktas).
16. Kolegija sutiko su pirmosios instancijos teismo išvada, kad ieškovė nesilaikė nė vieno iš Draudimo taisyklių Specialiosios dalies 3.2.1–3.2.3 punktuose įtvirtintų reikalavimų, keliamų savaeigės technikos saugojimui.
17. Remdamasi Draudimo taisyklių Specialiosios dalies 1.6 punktu, atsižvelgdama į tai, kad teisės aktai nenustato konkretaus savaeigės technikos apibrėžimo, kolegija padarė išvadą, kad draudikei nėra draudžiama savo nuožiūra apsibrėžti, kokie objektai laikytini savaeige technika draudimo taisyklių prasme ir draudžiamais savaeigės technikos draudimu pagal minėtas taisykles. Dėl šios priežasties kolegija padarė išvadą, kad ieškovei priklausęs mėšlo kratytuvas laikytinas savaeige technika Draudimo taisyklių prasme ir ji privalėjo laikytis Draudimo taisyklėse nustatytos tokios technikos saugojimo tvarkos. Atsižvelgdama į tai, kas nurodyta, kolegija nusprendė, kad atsakovė padarė pagrįstą išvadą, jog pavogtas mėšlo kratytuvas nebuvo saugomas taip, kaip nustatyta Draudimo taisyklėse, todėl pagrįstai šiuo pagrindu atsisakė šį įvykį pripažinti draudžiamuoju.
18. Kolegija, įvertinusi Draudimo taisyklių Specialiosios dalies 3.3 ir 4.2.19 punktų nuostatas, padarė išvadą, kad įvykis taip pat pagrįstai pripažintas nedraudžiamuoju, nes žala atsirado ne dėl vagystės su įsibrovimu.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

19. Kasaciniu skundu ieškovė prašo panaikinti pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinius sprendimus ir priimti naują sprendimą – ieškinį tenkinti; priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 19.1. Bylą nagrinėję teismai, netinkamai aiškindami ir taikydami CK 6.185 straipsnio 2 ir 3 dalis, 6.992 straipsnio 2 dalį, nepagrįstai pripažino, kad atsakovė tinkamai įvykdė draudikės pareigą, nustatytą CK 6.992 straipsnio 1 dalyje ir 6.185–6.187 straipsniuose, tinkamai atskleisti sutarties sąlygas, supažindinti su jomis sutartį prisijungimo prie standartinių sutarties sąlygų būdu sudaranti asmenį bei įteikti draudimo taisyklių kopiją. Remiantis minėtomis teisės normomis, sudarant draudimo sutartį pagal draudimo taisykles (kurios laikomos standartinėmis draudimo sutarties sąlygomis), jos kitai šaliai tampa privalomos tik tuo atveju, jei jai buvo sudaryta tinkama galimybė su tomis sąlygomis susipažinti. Nagrinėjamu atveju ieškovė nebuvo tinkamai supažindinta su draudimo taisyklėmis.
 - 19.2. Pirmosios instancijos teismas, pažeisdamas CK 6.185 straipsnio 3 dalies 1 punktą, 6.992 straipsnio 2 dalį, padarė teisiškai nepagrįstą išvadą, kad nominalių aktų nuostatos neįtvirtina atsakovės (draudikės) pareigos kokia nors forma (raštu ar žodžiu) supažindinti ieškovę (draudėją) su draudimo taisyklėmis. Teismo nurodyta aplinkybė, kad ieškovė po draudimo sutarties sudarymo nesikreipė į atsakovę su prašymu išduoti draudimo taisyklių kopiją, kaip tai nustatyta Draudimo įstatymo 93 straipsnio 5 dalyje, t. y. po draudimo

sutarties sudarymo (ne)atlikti ieškovės veiksmai, niekaip nėra susijusi ir negali patvirtinti draudimo taisyklių įteikimo ieškovei fakto egzistavimo bei supažindinimo su jomis iki draudimo sutarties sudarymo.

- 19.3. Teismas nepagrįstai konstatavo, kad, draudimo liudijime nurodžiusi atsakovės interneto svetainės adresą ir padariusi įrašą, jog „apdrausta pagal ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ Savaeigės technikos draudimo taisyklės, kurios patvirtintos ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ 2016 m. sausio mėn. 12 d. valdybos nutarimu, galiojančios nuo 2016 m. sausio mėn. 18 d.“, atsakovė tinkamai pranešė ieškovei apie tai, jog draudimo sutartis bus sudaroma pagal draudimo taisyklių sąlygas. Vien tik įrašo apie tai, kad apdrausta pagal draudimo taisyklės, padarymas draudimo liudijime niekaip neįrodo ir nepagrindžia, jog ieškovei atsakovė sudarė tinkamą galimybę susipažinti su draudimo taisyklėmis, kaip tai nustatyta [CK 6.185 straipsnio](#) 3 dalyje ir 6.992 straipsnio 2 dalyje.
- 19.4. Tam, kad būtų tinkamai įvykdyta draudiko supažindinimo su draudimo taisyklėmis pareiga, nepakanka draudimo liudijime vien tik nurodyti draudiko interneto svetainės adresą (šiuo atveju pačioje draudimo liudijimo apačioje tarp kitų atsakovės rekvizitų buvo nurodytas bendras atsakovės svetainės adresas www.compensa.lt). Draudiko pareiga tinkamai įvykdyti draudėjo supažindinimą su standartinėmis draudimo sutarties sąlygomis (draudimo taisyklėmis) galėtų būti pripažinta tinkamai įvykdyta tik tuomet, jei iki draudimo sutarties pasirašymo draudikas praneštų draudėjui, kad draudimo sutartis bus sudaroma pagal draudimo taisyklių sąlygas, kurias galima rasti (su jomis galima susipažinti) draudiko interneto svetainėje, nurodymas konkretų adresą (šiuo atveju <https://www.compensa.lt/savaeiges-technikos-draudimas/>), kuriuo galima tam tikras taisykles rasti ([CK 6.185 straipsnio](#) 2, 3 dalys). Taigi iš draudėjui prieinamos iki draudimo sutarties sudarymo informacijos draudėjui turi būti aišku ir suprantama, pagal kokias standartinės draudimo sutarties sąlygas (draudimo taisyklės) sudaroma draudimo sutartis ir kur šias sąlygas galima rasti. Akivaizdu, kad draudimo liudijime tarp kitų draudiko rekvizitų (pavadinimo, adreso, juridinio asmens kodo, kontaktinių duomenų) įrašius bendrą draudiko interneto svetainės adresą (kaip buvo padaryta nagrinėjamu atveju) ir niekaip nesusiejant šio adreso su galimybe rasti konkrečias draudimo taisykles bei su jomis susipažinti, draudėjas negali suvokti, kad šiuo adresu jis gali surasti draudimo taisyklių tekstą.
- 19.5. Apeliacinės instancijos teismas, netinkamai aiškindamas ir taikydamas [CK 6.992 straipsnį](#), 6.185 straipsnio 2, 3 dalis, padarė klaidingą išvadą, jog, pasirašydama draudimo sutartį, ieškovė patvirtino, kad susipažino su draudimo taisyklėmis ir kad jai įteikta jų kopija, taip pat pareiškė, kad sutinka sudaryti draudimo sutartį būtent nurodytomis sąlygomis. Draudimo liudijime virš grafos, kurioje draudėjas įrašo savo vardą, pavardę ir pasirašo, yra įrašytas standartinis tekstas (mažesniu šriftu nei kitas draudimo liudijimo tekstas): „draudimo įmokos ar pirmosios jos dalies (kai įmoka mokama dalimis) sumokėjimas yra laikomas Draudėjo patvirtinimu, kad: Draudėjas prieš draudimo sutarties sudarymą susipažino su draudimo taisyklėmis ir jam įteikta šių taisyklių kopija“. Kartu su šiuo patvirtinimu taip pat įrašyti ir kiti dalykai, kuriuos draudėjas patvirtina ar su kuriais sutinka vien tik sumokėdamas draudimo įmoką. Toks draudimo liudijimo įrašas negali patvirtinti, kad atsakovė tinkamai įvykdė supažindinimo su draudimo taisyklėmis sąlygą ir įteikė ieškovei draudimo taisyklių kopiją. Akivaizdu, kad draudimo įmokos sumokėjimas neturi nieko bendra su susipažinimu su draudimo taisyklėmis ar su jų kopijos įteikimu. Draudikas, tipiniame draudimo liudijimo tekste šiuos veiksmus susiedamas, suklaidina draudėją dėl to, kokią teisinę reikšmę turi vienoks ar kitoks draudėjo veiksmas. Jeigu atsakovė iš tikrųjų turėtų tikslą tinkamai įvykdyti savo pareigą informuoti ieškovę apie tai, kad draudimo sutarčiai bus taikomos draudimo taisyklių nuostatos, supažindinti ieškovę su draudimo taisyklių turiniu, kuris yra itin reikšmingas vertinant atsakovės parduodamo produkto (draudimo apsaugos) kokybę, bei turėti tinkamą įrodymą, jog šios atsakovės pareigos yra įvykdytos, tokiu atveju atsakovė neturėtų draudimo liudijime slėpti šias aplinkybes patvirtinančio įrašo, išspausdinto smulkiu šriftu tarp kitų sąlygų, bei sieti šios pareigos įvykdymo su draudėjo draudimo įmokos sumokėjimu. Be to, pačios atsakovės draudimo taisyklės, kurionis aptariamos draudimo įmokos sumokėjimo sąlygos (Draudimo taisyklių Bendrosios dalies 3 skyrius) bei jos nesumokėjimo pasekmės (Draudimo taisyklių Bendrosios dalies 2.10–2.14 punktai), nenustato kokio nors draudimo įmokos sumokėjimo fakto susiejimo su draudiko supažindinimo pareigos įvykdymu.
- 19.6. Teismai pažeidė [CK 6.187 straipsnį](#), t. y. sprenddami dėl bendrosiose draudimo sutarties sąlygose (draudimo taisyklėse) ir specialiosiose draudimo sutarties sąlygose (draudimo liudijime) nustatytą vieną kitai prieštaraujančių draudimo sąlygų aiškinimo ir taikymo, taip pat dėl įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju, nepagrįstai taikė bendrųjų sutarties sąlygų (draudimo taisyklių), o ne specialiųjų šalių aptartų sąlygų, nustatytų draudimo liudijime, nuostatas. Teismai neturėjo pagrindo taikyti draudimo taisyklių nuostatų, kurių pagrindu atmetė ieškinį (draudimo taisyklių Specialiųjų sąlygų 3.2.1–3.2.3 punktų, 4.2.19 punktų nuostatų), nes jos prieštarauja draudimo liudijimo (individualioms) sąlygoms. Draudimo liudijime nurodyta, kad ieškovės turtas apdraustas „visų rizikų draudimu“, taip pat nustatyta 10 proc. išskaita vagystės ir visiškio sunaikinimo atveju, todėl ieškovė turėjo pagrindo tikėtis, kad turtas (įskaitant ir pavogtą kratytuvą) yra apdraustas nuo visų rizikų, įskaitant ir vagystę, o šiai draudimo paslaugai nėra taikomos kokios nors papildomos sąlygos ar išlygos. Be to, draudimo liudijime nurodyta, kad draudimo apsauga galioja visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje be kokių nors išlygų, o Draudimo taisyklių Specialiosios dalies 3.2.1–3.2.3 punktuose nurodyta, jog po darbo saugomos savaeigės technikos žalos dėl vagystės su įsibrovimu arba vandalizmo atveju įvykis gali būti pripažintas draudžiamuoju, tik jeigu apdrausta technika yra laikoma konkrečioje vietoje.
- 19.7. Teismai netinkamai aiškino ir taikė [CK 6.193 straipsnio](#) 4 dalies nuostatas, nes nepagrįstai nustatė, kad Draudimo taisyklių Specialiosios dalies 3.2, 4.2.19 punktų sąlygos yra aiškos ir suprantamos, dėl jų nėra abejonių, todėl jos neturi būti aiškinamos prisijungimo būdu draudimo sutartį sudariusios šalies (ieškovės) naudai. Be to, teismai, padarydami išvadą, kad šalys buvo laisvos susitarti, ką priskiria savaeigiai technikai, visiškai neatsižvelgė į tai, jog tokiu būdu atsakovė sukūrė situaciją, kai ieškovė, netgi jeigu ir būtų buvusi supažindinta su draudimo taisyklių nuostatomis, būtų buvusi suklaidinta dėl sąlygų, kuriomis turėjo būti saugomi draudimo objektai, bei draudimo apsaugos jų vagystės atveju apimties. Draudimo taisyklių Specialiosios dalies 3.2 punktas nustatė būtent savaeigės technikos saugojimo po darbo sąlygas, todėl joks protingas asmuo negalėtų suprasti, kad šios sąlygos taikomos ir tiems daiktams, kurie negali važiuoti patys (šiuo atveju ne tik kratytuvai, bet ir stulpai, vartai, varteliai ir pan.).
- 19.8. Teismai pažeidė proceso teisės normas, reglamentuojančias įrodinėjimo, įrodymų tyrimo ir vertinimo taisykles ([CPK 178, 185 straipsniai](#)), dėl to padarė nepagrįstą išvadą, kad ieškovė buvo tinkamai supažindinta su draudimo taisyklių nuostatomis.
20. Atsakovė atsiliepimu į ieškovės kasacinį skundą prašo pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinius sprendimus palikti nepakeistus, o skundą atmeti; priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
- 20.1. Teismai tinkamai aiškino ir taikė [CK 6.185, 6.992 straipsnių](#) nuostatas. Ieškovės elgesys tiek sudarant draudimo sutartį, tiek po jos sudarymo patvirtina, kad draudimo taisyklės jai buvo įteiktos – tą ji patvirtino ir savo parašu draudimo liudijime. Be to, bylą nagrinėję teismai nustatė faktinę aplinkybę, kad draudimo taisyklės buvo paskelbtos draudikės interneto svetainėje, o jos adresas yra nurodytas ieškovės pasirašytame draudimo liudijime. Pati ieškovė niekada nėra kreipusis į draudikę, prašydama pateikti jai draudimo taisyklių kopiją ar papildomai išaiškinti kurias nors sąlygas. Pažymėtina, kad ieškovė yra verslininkė (ūkininkė), todėl jai taikomi aukštesni *bonus pater familias* (atidus, rūpestingas ir apdairus žmogus) elgesio standartai.
- 20.2. Nors ieškovei draudimo taisyklės buvo įteiktos fiziškai, tačiau teisės aktai taip pat nustato alternatyvius supažindinimo su draudimo taisyklėmis būdus, tarp jų – draudimo taisyklių paskelbimą draudiko interneto puslapyje. Teisės aktai nenustato pareigos draudikui nurodyti konkretų internetinės svetainės adresą (subadresą). Pagrindinės draudikės interneto svetainės, kurioje yra paskelbtos taisyklės, adreso nurodymas pagal Draudimo įstatymo 92 straipsnio 2 dalį yra pakankamas tam, kad draudėjas būtų tinkamai supažindintas su draudimo taisyklėmis. Be to, klausimas dėl interneto svetainės, kurioje paskelbtos draudimo taisyklės, adreso netinkamo nurodymo nebuvimo ieškovės keliamas bylą nagrinėjant pirmosios ir apeliacinės instancijos teismuose, todėl jis nesudaro kasacinės dalyko ([CPK 347 straipsnio](#) 2 dalis).
- 20.3. Daugelis draudimo sutarčių yra sudaroma nuotoliniu būdu, draudėjui fiziškai nepasirašant draudimo liudijimo. Dėl šios priežasties

draudimo įmokos sumokėjimas pagal draudimo sutartyje nustatytas sąlygas yra konkludentinis, aktyvus draudėjo veiksmas, atstojantis jo parašą ir patvirtinantis, jog draudėjas priima draudimo sutartį.

- 20.4. Ieškovė su draudimo sutarties sąlygomis buvo supažindinta tinkamai, todėl ji negali reikalauti, kad jai šios sąlygos nebūtų taikomos, o jos aplaidus elgesys (ties netinkamai saugant apdraustą turtą, tiek ir nevykdant bendradarbiavimo pareigos esant kokių nors klausimų dėl draudimo sutarties turinio) nesudaro pagrindo naikinti teisėtą ir pagrįstą teismų procesinių sprendimų.
- 20.5. Kasaciniame skunde, be kita ko, nurodoma, kad žemesnės instancijos teismai pažeidė [CK 6.187 straipsnį](#), kadangi taikė bendrųjų, o ne specialiųjų draudimo sutarties sąlygų nuostatas. Šie argumentai atmestini ne tik dėl jų nepagrįstumo, bet ir [CPK 347 straipsnio 2 dalies](#) pagrindu, kadangi tariamo bendrųjų ir specialiųjų sutarties sąlygų prieštaravimo aplinkybės ieškovė neįrodinėjo žemesnės instancijos teismuose. Draudimo liudijime pati vagystė, kaip draudžiamasis įvykis, nėra niekaip apibrėžta (yra nurodytas tik išskaitos dydis vagystės atveju), todėl išskaitos dydžio nurodymas nesudaro pagrindo teigti, kad draudimo liudijimo sąlygos prieštarautų vagystės, kaip draudžiamąjo įvykio, apibrėžimui, nurodytam draudimo taisyklių Specialiosios dalies 3.3 ir 4.2.19 punktuose. Draudimo liudijime nurodyta draudimo apsaugos galiojimo teritorija (Lietuvos Respublika) neprieštaruoja Draudimo taisyklių Specialiosios dalies 3.2.1–3.2.3 punktų nuostatomis, kurios įtvirtina draudėjos pareigą tinkamai saugoti turtą po darbo, o ne draudimo apsaugos galiojimo teritoriją. Tam tikrų papildomų objektų (nagrinėjamo atveju – stulpas, vartai ir pan.) įtraukimas į savaeigės technikos draudimo sutartį atitiko abiejų šalių valią, tačiau vien šių papildomų objektų apdraudimas ta pačia draudimo sutartimi nepadaro jų savaeigių mechanizmais. Ginčo dėl šių objektų tarp šalių niekuomet nekilo, o draudikė ir nereikalavo, kad šioms savaeigės technika nelaikomiems objektams būtų taikomi tik savaeigiai technikai taikytini draudimo taisyklių Specialiosios dalies 3.2.1–3.2.3 punktai.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl draudiko pareigos supažindinti draudėją su draudimo rūšies taisyklėmis

21. Draudimo sutartį patvirtina draudimo liudijimas (polisas) ([CK 6.989 straipsnio 2 dalis](#)). Paprastai draudimo sutartis sudaroma standartinių sutarčių sąlygų – draudiko parengtų draudimo rūšies taisyklių – pagrindu prisijungimo būdu. Siekiant užtikrinti prisijungimo būdu sudaromos sutarties šalių interesų pusiausvyrą, įstatyme nustatyta pareiga šaliai, parengusiai standartinės sutarčių sąlygas, sudaryti tinkamas galimybes kitai sutarties šaliai, kuri prisijungia prie standartinių sutarčių sąlygų, susipažinti su tokiais sutarčių sąlygomis.
22. Jeigu draudimo sutartis sudaroma pagal draudimo rūšies taisykles, parengtas įstatymų nustatyta tvarka, tai draudimo sutarčiai atitinkamai taikomi [CK 6.185–6.187 straipsniai](#) ([CK 6.992 straipsnio 1 dalis](#)). [CK 6.185 straipsnio 2 dalis](#) nustato, kad sutarties standartinės sąlygos privalomos kitai šaliai tik tuo atveju, jeigu jai buvo sudaryta tinkama galimybė su tomis sąlygomis susipažinti. [CK 6.185 straipsnio 3 dalis](#) nustato, kad kai abi sutarties šalys yra įmonės (verslininkai), laikoma, kad supažindinimo su standartinėmis sutarčių sąlygomis pareiga laikoma tinkamai įvykdyta, kai: 1) sutarties standartinės sąlygas parengusi šalis įteikia jas kitai šaliai raštu iki sutarties pasirašymo ar ją pasirašant; 2) iki sutarties pasirašymo praneša kitai šaliai, kad sutartis bus sudaroma pagal sutarties standartinės sąlygas, su kuriomis kita šalis gali susipažinti standartinės sutarties sąlygas parengusios šalies nurodytoje vietoje; 3) pasiūlo kitai šaliai, jei ši pageidautų, atsiųsti tų sąlygų kopiją.
23. Kita vertus, nors [CK 6.992 straipsnio 1 dalis](#) pateikia nuorodą į [CK 6.185 straipsnį](#), reglamentuojantį sutarčių standartinės sąlygas ir supažindinimo su jomis pareigą, kartu to paties straipsnio 2 dalis detalizuoja draudiko pareigą supažindinti kitą sutarties šalį su draudimo rūšies taisyklėmis. [CK 6.992 straipsnio 2 dalis](#) nustato, kad draudikas privalo sudaryti sąlygas viešai susipažinti su draudimo rūšies taisyklėmis ir, prieš sudarydamas draudimo sutartį, įteikti jų kopijas draudėjui. Taigi, draudiko pareigos supažindinti draudėją su draudimo rūšies taisyklėmis aspektu [CK 6.992 straipsnio 2 dalyje](#) nustatytas reguliavimas laikytinas specialiu [CK 6.185 straipsnio 3 dalies](#) atžvilgiu.
24. [CK 6.992 straipsnio 2 dalis](#) nustato dvejopo pobūdžio draudiko pareigą: visų pirma pareigą sudaryti sąlygas viešai susipažinti su draudimo rūšies taisyklėmis, antra, pareigą prieš sudarant draudimo sutartį įteikti draudimo rūšies taisyklių kopiją draudėjui. [CK 6.992 straipsnio 2 dalies](#) gramatinė konstrukcija leidžia daryti išvadą, kad šios dvi pareigos yra savarankiškos, viena kitos nedubliuoja ir nepanaikina. Tai reiškia, kad, vadovaujantis [CK 6.992 straipsnio 2 dalimi](#), nepakanka tik viešai paskelbti draudimo rūšies taisyklių, tačiau būtina ir jų kopiją įteikti draudėjui. Šią išvadą patvirtina ir [CK 6.991 straipsnio 1 dalies 10 punkto](#) nuostata, kad draudimo liudijime (polise), be kita ko, turi būti įrašas, kad draudėjas yra supažindintas su draudimo rūšies taisyklėmis ir jam įteikta jų kopija. Draudimo rūšies taisyklių kopijos įteikimas draudėjui užtikrina, kad draudėjas bus informuotas, kokios konkrečiai (kokios redakcijos) draudimo rūšies taisyklės taikomos draudimo sutarčiai, turės tokias taisykles savo žinioje ir kad draudikas negalės daryti įtakos tų taisyklių turiniui be draudėjo žinios.
25. Draudimo įstatymo 92 straipsnis nustato, kad draudimo taisyklės privalo būti paskelbtos draudimo įmonės interneto svetainėje. Tokio paskelbimo tikslas – sudaryti galimybes kiekvienam asmeniui besidominčiam atitinkamos rūšies draudimu susipažinti su atskirų draudikų teikiama draudimo paslaugomis, draudimo sutarčių sąlygomis, palyginti šias sutarčių sąlygas su kitų draudikų sutarčių sąlygomis ir apsispręsti su kuriuo draudiku (ar keliais) komunikuoti dėl galimo draudimo sutarties sudarymo. Šis reguliavimas vertintinas kaip [CK 6.992 straipsnio 2 dalyje](#) nustatytą draudiko viešo draudimo rūšies taisyklių paskelbimo pareigą detalizuojantis reikalavimas, konkretizuojantis viešo draudimo rūšies taisyklių paskelbimo vietą – draudimo įmonės interneto svetainę. Teisėjų kolegijos vertinimu, nėra teisinio pagrindo Draudimo įstatymo 92 straipsnio 2 dalyje nustatytą reguliavimą aiškinti kaip reguliavimą, siaurinantį draudiko pareigą supažindinti draudėją su draudimo rūšies taisyklėmis ir paneigiantį draudiko pareigą įteikti draudimo rūšies taisyklių kopiją draudėjui. Tokią išvadą patvirtina ir pareigos suteikti ikisutartinę informaciją reikšmė draudimo santykiuose.
26. Draudimo sutarties fiduciarinis pobūdis lemia, kad abi jos šalys privalo atskleisti viena kitai esminę reikšmę turinčią informaciją, t. y. tokią informaciją, kurią žinodama šalis arba apskritai nesudarytų sutarties, arba ją sudarytų kitomis sąlygomis. Draudėjo pozicijoje tokia reikšminga sutarčiai informacija, be kita ko, yra standartinės sutarčių sąlygos, įtvirtintos draudimo rūšies taisyklėse. Todėl draudiko pareiga supažindinti draudėją su draudimo rūšies taisyklėmis yra itin reikšminga draudiko pareigos suteikti draudėjui ikisutartinę informaciją dalis. Atsižvelgiant į tai, [CK](#) neatsitiktinai nustato tokios informacijos atskleidimo sąlygas ir įtvirtina pareigą draudikui įteikti taisyklių kopiją draudėjui. Tuo atveju, jei draudikas netinkamai įvykdo pareigą supažindinti draudėją su draudimo rūšies taisyklėmis, remiantis [CK 6.185 straipsnio 2 dalimi](#), tokios taisyklės netampa draudimo sutarties dalimi ir nėra privalomos draudėjui.
27. [CK 6.992 straipsnio 2 dalis](#) nedetalizuoja draudimo rūšies taisyklių įteikimo būdo. Jos gali būti įteiktos tiek fiziškai perduodant draudėjui draudimo rūšies taisykles popierine forma, tiek ir elektroniniu būdu skaitmenine forma. Todėl priešingai nei nurodo atsakovė atsiliepimu į kasacinį skundą, reikalavimas įteikti draudimo rūšies taisykles draudėjui atitinka modernaus pasaulio reikalavimus ir technologinės pažangos realijas.

28. Kasacinio teismo praktikoje yra išaiškinta, kad aplinkybė, jog kita šalis buvo tinkamai supažindinta su standartinėmis sutarčių sąlygomis, privalo įrodyti standartines sąlygas parengusi šalis, todėl, kilus ginčui dėl tinkamo supažindinimo su draudimo rūšies taisyklėmis, būtent draudikė kaip draudimo teisinių santykių profesionalė ir draudimo rūšies taisykles parengusi šalis turi pareigą įrodyti, kad tinkamai įvykdė įstatyme įtvirtintą pareigą supažindinti draudėją su draudimo rūšies taisyklėmis (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gruodžio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-691-313/2015).
29. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad draudimo sutartis buvo sudaryta ginčo šalims pasirašius 2018 m. vasario 14 d. savaeigės technikos draudimo liudijimą. Draudimo liudijime yra nurodyta, kad draudimo įmokos sumokėjimas yra laikomas draudėjo (ieškovės) patvirtinimu, jog draudėjas (ieškovė) prieš draudimo sutarties sudarymą susipažino su draudimo taisyklėmis ir jam įteikta šių taisyklių kopija. Draudimo liudijime taip pat padarytas įrašas, jog „apdrausta pagal ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ Savaeigės technikos draudimo taisykles, kurios patvirtintos ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ 2016 m. sausio mėn. 12 d. valdybos nutarimu, galiojančios nuo 2016 m. sausio mėn. 18 d.“ Draudimo liudijime tarp kitų draudimo įmonės rekvizitų nurodytas ir draudimo įmonės interneto svetainės adresas – www.compensa.lt.
30. Bylą nagrinėję teismai taip pat nustatė, kad minėtos draudimo rūšies taisyklės buvo paskelbtos draudikės interneto puslapyje. Ginčo tarp šalių dėl to nėra. Taigi, šios teismų nustatytos faktinės aplinkybės leidžia daryti išvadą, kad atsakovė įvykdė vieną iš [CK 6.992 straipsnio](#) 2 dalyje draudikui nustatytų ir Draudimo įstatymo 92 straipsnio 2 dalyje detalizuotų pareigų – sudaryti sąlygas viešai susipažinti su draudimo rūšies taisyklėmis, paskelbiant jas savo interneto puslapyje. Tačiau nagrinėjamoje byloje kilo ginčas dėl draudimo rūšies taisyklių kopijos įteikimo ieškovei (draudėjai).
31. Pirmosios instancijos teismas vertino, kad draudimo rūšies taisyklių kopijos įteikimas draudėjai nėra būtinas, pakanka to, kad tokios taisyklės yra skelbiamos viešai draudiko svetainėje, ir esant poreikiui draudėja, būdama verslininkė, galėjo pati paprašyti pateikti draudimo rūšies taisykles, tačiau to nepadarė, todėl elgėsi neatidžiai ir netgi nesąžiningai. Apeliacinės instancijos teismas pritarė pirmosios instancijos teismo nuomonei, kad aplinkybė, jog draudimo rūšies taisyklės buvo skelbiamos viešai atsakovės interneto puslapyje, reiškia, kad ieškovė bet kada su jomis galėjo susipažinti, tuo labiau kad pati ieškovė patvirtino, kad susipažino su draudimo taisyklėmis ir kad jai įteikta jų kopija, taip pat pareiškė, kad sutinka sudaryti draudimo sutartį būtent nurodytomis sąlygomis.
32. Teisėjų kolegijos vertinimu, aplinkybė, kad draudimo taisyklės paskelbtos viešai – atsakovės interneto puslapyje, patvirtina tik tai, kad atsakovė, kaip nurodyta pirmiau, įvykdė vieną iš [CK 6.992 straipsnio](#) 2 dalyje draudikui nustatytų pareigų. Pats savaime draudimo rūšies taisyklių viešas paskelbimas nereikšia ir neįrodo, kad draudikas įvykdė kitą minėtame straipsnyje nustatytą pareigą – įteikti draudimo rūšies taisyklių kopiją ieškovei (draudėjai). Draudimo sutarties sudarymas standartinių sąlygų pagrindu lemia tai, kad pareigą supažindinti draudėją su draudimo rūšies taisyklėmis turi draudikas ir būtent jis kaip draudimo srities profesionalas turi dėti visas pastangas, kad draudėjui būtų įteiktos draudimo rūšies taisyklės. Todėl tokios draudiko pareigos vykdymas nepriklauso nuo kitos sutarties šalies – draudėjo aktyvumo ir jo prašymo pateikti draudimo rūšies taisyklių kopiją. Kitoks aiškinimas pažeistų sutarties šalių interesų pusiausvyrą ir įstatymo nustatytą draudiko pareigą nepagrįstai perkeltų draudėjui.
33. Kita vertus, atskirai aptartina draudimo liudijime nurodyto draudėjo patvirtinimo, kad draudimo įmokos sumokėjimas yra laikomas draudėjo (ieškovės) patvirtinimu, jog draudėjas (ieškovė) prieš draudimo sutarties sudarymą susipažino su draudimo taisyklėmis ir jam įteikta šių taisyklių kopija (toliau – draudėjos patvirtinimas), teisinę reikšmę vertinant, ar draudikas įvykdė pareigą supažindinti draudėją su draudimo rūšies taisyklėmis, įskaitant ir pareigą įteikti draudėjui draudimo rūšies taisyklių kopiją.
34. Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys, kad kasacinio teismo praktika šiuo klausimu kito. Pirmiausiai kasacinis teismas laikėsi pozicijos, jog aplinkybė, kad draudimo polise yra įrašas, jog draudėjui žinomos draudimo taisyklės, ir draudėjo atstovo parašas, nesant jokių kitų įrodymų, patvirtinančių, kad draudikas tinkamai jį supažindino su draudimo rūšies taisyklėmis, nėra pakankamas įrodymas, kad draudėjui tikrai buvo tinkamai atskleistas draudimo rūšies taisyklių turinys (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2000 m. gegužės 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-486/2000). Vėlesnėje kasacinio teismo praktikoje buvo sprendžiama, jog toks kitos šalies patvirtinimas yra pakankamas įrodymas, kad draudikas įvykdė savo pareigą supažindinti draudėją su draudimo rūšies taisyklėmis (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2002 m. gruodžio 1 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-1540/2002; 2003 m. birželio 2 d. nutartis Nr. 3K-3-649/2003; 2013 m. liepos 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-407/2013). Tačiau taip pat buvo vertinamas tokio draudėjo patvirtinimo turinys ir sprendžiama, ar draudėjo patvirtinimas aiškiai apima konkrečias draudimo rūšies taisykles. Kasacinis teismas nurodė, kad rizika dėl klaidinančios draudimo liudijimo formulotės, kai nėra aiškiai įvardijama, su kuriomis konkrečiai draudimo sutarties sudedamosiomis dalimis draudėjas tvirtina esąs supažindintas ir gavęs jų kopiją, tenka draudimo sutarties sąlygas rengusiai draudikei profesionalai (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gruodžio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-691-313/2015).
35. Nagrinėjamu atveju nurodytas draudėjos patvirtinimas yra sutarties sąlyga, nustatyta draudimo liudijime. Draudėja sutiko su tokia sutarties sąlyga, taigi išreiškė dėl jos savo valią, pasirašydama draudimo liudijimą (polisą). Šalys, naudodamosi sutarties laisve, turi teisę sutartimi patvirtinti tam tikras aplinkybes ar faktus. Tokie sutarties šalių patvirtinimai (šalių valia dėl tokių aplinkybių ar faktų) vertinami ir aiškinami remiantis sutarčių aiškinimo taisyklėmis.
36. Paprastai draudimo polise apibrėžtos sutarties sąlygos yra laikomos individualiai suderėtomis sąlygomis, o draudimo taisyklėse apibrėžtos sąlygos laikomos standartinėmis sutarčių sąlygomis. Tačiau tai nereikšia, kad draudimo polise negali būti nustatytų ir individualiai nesuderėtų sutarčių sąlygų. Sutarties sąlygos nustatymas draudimo rūšies taisyklėse ar draudimo liudijime (polise) turi reikšmės draudimo sutarties sąlygos turinio aiškinimui, aiškinimo metodų taikymui (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. gruodžio 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-479-1075/2018](#)).
37. Nagrinėjamu atveju nustatyta, kad draudėjos patvirtinimas yra įtvirtintas pačiame draudimo liudijime (polise). Šis patvirtinimo tekstas yra iš anksto suformuluotas pačios draudikės, todėl aktualu įvertinti, ar tokia draudimo sutarties sąlyga nėra siurprizinė. Draudėjos patvirtinimas nurodytas pačiame liudijime, apačioje, draudimo liudijimas yra pasirašytas draudėjos. Tai reiškia, kad draudėja jį galėjo matyti ir perskaityti. Nors ieškovė kasaciniu skundu nurodo, kad patvirtinimo įrašas padarytas mažomis raidėmis, tačiau iš teksto matyti, kad jo dydis tik šiek mažesnis nei aukščiau virš draudėjo patvirtinimo draudimo liudijime išdėstyto teksto dydis. Be to, iš karto po šiuo draudėjos patvirtinimo tekstu yra pačios draudėjos parašas, taigi draudėja, pasirašydama draudimo liudijimą, turėjo galimybę atkreipti dėmesį į tekstą, esantį virš jos parašo. Todėl nėra pagrindo spręsti, kad tokia sutarties sąlyga dėl jos išraiškos yra siurprizinė. Greta patvirtinimo taip pat padarytas įrašas dėl draudimo rūšies ir aiškiai pateikiama nuoroda į konkrečias draudimo rūšies taisykles, t. y. nurodyta, jog „apdrausta pagal ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ Savaeigės technikos draudimo taisykles, kurios patvirtintos ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ 2016 m. sausio mėn. 12 d. valdybos nutarimu, galiojančios nuo 2016 m. sausio mėn. 18 d.“ Tokia nuoroda neklaidina ir nepainioja draudėjos dėl konkrečiai draudimo sutarčiai taikytinos draudimo rūšies taisyklių redakcijos. Be to, nurodytas įrašas padarytas tame pačiame teksto lygyje kaip ir įrašas dėl patvirtinimo, jis nėra paslėptas ar numatytas neįprastoje vietoje. Taigi, esant tokiai situacijai, protingas žmogus galėjo ir turėjo suprasti patvirtinimo turinį ir jo pasekmes. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, teisėjų kolegijos vertinimu, nėra pagrindo abejoti pačios draudėjos (ieškovės) patvirtinimu dėl draudimo rūšies taisyklių jai įteikimo. Remiantis tuo ir nesant kitų įrodymų byloje, yra pagrindas daryti išvadą, kad atsakovė (draudikė) įrodė, jog ji įvykdė pareigą įteikti ieškovei draudimo rūšies taisyklių kopiją.

38. Byloje nustatyta, jog draudimo liudijime nurodyta, kad draudimo laikotarpiu nuo 2018 m. vasario 15 d. iki 2019 m. vasario 14 d. apdraudžiama visų rizikų draudimu ieškovės žemės ūkio technika; išskaita vagystės ir visiško sunaikinimo atveju – 10 proc., besąlyginė išskaita – 150 Eur. Savaeigės technikos draudimo liudijimo priede Nr. 1 nurodyta, kad draudimo objektas yra, be kita ko, „Fliegl“ mėšlo kratytuvas, kurio pagaminimo metai – 2017, draudimo suma – 17 303 Eur. Atsakovė (draudikė) atsisakė mokėti draudimo išmoką remdamasi, be kita ko, tuo, kad pagal Draudimo taisyklių Specialiosios dalies 4.2.19 punktą ieškovės nurodytas įvykis nepatenka į draudžiamųjų įvykių sąrašą. Šis punktas nustato, kad nedraudžiamaisiais įvykiais taip pat laikoma ir draudikas žalos neatlygina, jei žala atsirado dėl apdrausto objekto paslaptingo, neišaiškinto pradingimo arba jei jis buvo prarastas, sunaikintas ar apgadintas dėl apgavystės, sukčiavimo arba įprastos vagystės (ne vagystės su įsibrovimu).
39. Ieškovė kasaciniu skundu teikia argumentus, kad teismai pažeidė materialiosios teisės normas, netaikydami [CK 6.187 straipsnio](#) ir 6.193 straipsnio 4 dalies normų, ir jas netinkamai taikydami. Ieškovės teigimu, buvo pagrindas taikyti šias nuostatas, nes Draudimo taisyklių nuostatos, kuriomis remiasi draudikė, prieštarauja draudimo liudijimo nuostatai, apibrėžiančiai draudimo sąlygas.
40. Teisėjų kolegija sutinka su ieškovės kasacinio skundo argumentais, kad draudimo liudijimo nuostata, apibrėžianti draudimo sąlygas, suponuoja, jog šalių sutartas draudimo objektas yra apdraustas visų rūšių rizikos draudimu, įskaitant ir vagystę. Tokią išvadą lemia tiek draudimo liudijimo nuoroda, kad draudimo sąlygos yra visų rizikų draudimas, tiek ir išskaitos dydžio apibrėžimas, nurodant išskaitą dėl vagystės (o ne būtent vagystės su įsibrovimu). Protingas žmogus tokią draudimo sąlygų gramatinę konstrukciją suprastų kaip plačios apimties draudimą, apimančią visas draudimo rizikas, neišskiriant atskirų vagystės rūšių ar draudžiant tik tokius vagystės atvejus, kai įvyksta vagystė su įsibrovimu. Be to, tokia gramatinė konstrukcija suponuoja, kad protingas žmogus, įvertinęs draudimo liudijimo nuostatas, gali neatkreipti dėmesio ir tinkamai neįvertinti Draudimo taisyklių nuostatų, apibrėžiančių draudžiamąjį įvykį ir nedraudžiamąjį įvykį, ribojant juos tik vagystės įsibrovimu atvejais ir ją apibrėžiančiomis sąlygomis.
41. Draudžiamasis įvykis – draudimo sutartyje nurodytas atsitikimas, kuriam įvykus draudikas privalo mokėti draudimo išmoką. Teisine prasme draudžiamasis įvykis yra juridinis faktas, t. y. realaus gyvenimo reiškinys, su kuriuo įstatymas sieja teisinius padarinius, konkrečiai – draudiko pareigą išmokėti draudimo išmoką. Sutartyje nustatyti draudžiamieji ir nedraudžiamieji įvykiai apibrėžia draudiko prisiimamos rizikos mastą, draudimo sutarties apimtį ir ribas. Nedraudžiamuoju įvykiu laikytinas atsitikimas, kai įvyksta į draudimo rizikos apibrėžtį patenkantis įvykis, tačiau šalys yra susitarusios, kad dėl konkrečių aplinkybių ir savitų aiškiai draudimo sutartyje nustatytų sąlygų šis įvykis nelemia draudiko pareigos išmokėti draudimo išmoką. Kasacinis teismas formuoja nuoseklią praktiką, kad nedraudžiamieji įvykiai yra esminė draudimo sutarties sąlyga, todėl jie draudimo sutartyje turi būti apibrėžti aiškiai ir nedviprasmiškai; turi būti aiškiai nurodyti įvykiai ar veiksmai, kurių rizikos draudikas draudimo sutartimi neprisiima ir kurių atveju jis neturi pareigos mokėti draudimo išmoką (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gruodžio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-461-378/2017, 24 punktas).
42. Nagrinėjamoje byloje draudžiamąjo įvykio sąlygos ir nedraudžiamąjo įvykio apibrėžimas, kiek tai susiję su draudimo rizikos prisiėmimu vagystės ar vagystės su įsibrovimu atveju, yra apibrėžti neaiškiai, šiuo požiūriu tarp Draudimo taisyklių ir Draudimo liudijime nustatytų draudimo sąlygų egzistuoja prieštaravimas. Siekiant nustatyti, ar yra pagrindas taikyti [CK 6.187 straipsnio](#) ar 6.193 straipsnio 4 dalies normas, būtina išsiaiškinti, ar draudimo liudijime nustatyta draudimo sąlygas apibrėžusi sąlyga buvo individualiai ieškovės ir atsakovės suderėta, ar vis dėlto tai draudikės iš anksto parengta ir į draudimo liudijimą įrašyta sąlyga. Pastaruoju atveju svarbu išsiaiškinti, ar atsakovė (draudikė) suteikė visą ikisutartinę informaciją draudėjai (ieškovei), paaiškino ir atkreipė tinkamą dėmesį į formuluočių skirtumus draudimo liudijime ir Draudimo taisyklėse ir atitinkamai draudžiamąjo ir nedraudžiamąjo įvykio apibrėžimus, įskaitant ir tai, kaip taisyklės turėtų būti taikomos tokiam kaip draudimo liudijimu apdraustam objektui. Apeliacinės instancijos teismas, konstatavęs, kad draudimo sutarties sąlygos yra aiškos, šių aplinkybių nesiaiškino ir nenustatė. Tik išsiaiškinus šias aplinkybes, įvertinus aplinkybių visumą, nagrinėjamoje byloje galima būtų spręsti, dėl kokių apsaugos ribų buvo susitarta draudimo sutartimi, ir atitinkamai spręsti dėl draudimo išmokos išmokėjimo ar neišmokėjimo. Atsižvelgdama į tai, teisėjų kolegija konstatuoja, kad yra pagrindas apeliacinės instancijos teismo nutartį naikinti ir perduoti bylą šiam teismui nagrinėti iš naujo ([CPK 359 straipsnio](#) 1 dalies 5 punktas, 3 dalis).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

43. Kasaciniame teisme nepatirta išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu. Kasaciniam teismui nusprendus, kad byla perduotina iš naujo nagrinėti apeliacine tvarka, ginčo šalių bylinėjimosi išlaidų paskirstymo klausimas paliktinas spręsti apeliacinės instancijos teismui ([CPK 93 straipsnis](#)).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 362 straipsniu,

n u t a r i a :

Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. kovo 31 d. nutartį panaikinti ir perduoti bylą Vilniaus apygardos teismui nagrinėti iš naujo.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Danguolė Bublienė

Virgilijus Grabinskas

Algirdas Taminskas